

Onderwerp: Oriënterend gesprek ACOI

Geachte heer Kraai,

Inmiddels ben ik terug van vakantie en bereid me voor op het gesprek.

Vooruitlopend daarop stuur ik u graag wat informatie. Dan weet u ongeveer waar ik sta en waar ik het afgelopen jaar mee bezig geweest ben.

Samen met andere onderzoekers van de vliegramp in de Bijlmermeer in 1992 en 1993 - ik had de laatste 6 maanden contact met de vooronderzoeker ir. H.N. Wolleswinkel (nog kort voor zijn overlijden), ir. H Tigchelaar - flight test pilot, Th. De Groot, F.J. Erhart en H.J. Klumper - kunnen wij ons niet voorstellen iets te verbergen te hebben gehad in het technische onderzoek naar de ramp. Wat dat betreft zou, afgezien van de bescherming van getuigen zoals de wet dat vereist, eigenlijk niets de vrijgave van het dossier in de weg moeten staan.

We waren - misschien kunt u zich dat voorstellen - in oktober 1993 bij de presentatie van het rapport van vooronderzoek afhankelijk van de media voor een uitleg van het rapport in 'begrijpbare taal' voor de doorsnee-Nederlander.

Het eindrapport voor de Raad voor de Luchtvaart is destijds in oktober 1993 weliswaar in het openbaar behandeld, maar is - naar mijn eigen indruk - niet goed in begrijpbaar Nederlands vertaald en ook niet altijd goed begrepen vanwege overheersende commotie en emotie rondom berichtgeving over het vermeende achterhouden van de vondst van verarmd uranium, berichten over mogelijke ziekteverschijnselen die met het verarmde uranium samenhangen en discussies omtrent 'derde rondjes' en 'mannen in witte pakken' en een 'niet gevonden CVR': het was een technisch rapport waar in het Engels door internationale deelnemers en professionele partijen aan gewerkt is.

In zijn algemeenheid hebben de media en dagbladen de ramp goed verslagen, maar een enkeling heeft toch zijn eigen versie op de gebeurtenissen gevolgd, en daarover gepubliceerd. Daaruit blijkt eigenlijk telkens weer dat men ook heel veel verkeerd begrepen heeft, en het ook verkeerd aan het publiek uitlegt (zie mijn bijdrage in aanhangsel).

Bij een volledige vrijgave van het dossier bestaat nog steeds een zeker risico dat zo'n dossier opnieuw verkeerd kan worden uitgelegd en men - ondanks het feit dat de kamer veelvuldig geïnformeerd is en er een parlementair onderzoek is uitgevoerd - op zoek gaat naar andere zaken dan die een ICAO Annex 13 onderzoek beoogd heeft te doen, nl de oorzaak te vinden en maatregelen voor te stellen om herhaling te voorkomen zonder daarbij schuldigen aan te wijzen.

Ik heb het afgelopen jaar gecommuniceerd onder andere met Dr. P. Vasterman (gepromoveerd mediasocioloog op de vliegramp en mediaberichtgeving met het proefschrift 'Ziek van de ramp of van het nieuws over de ramp?' (zijn proefschrift uit 2004 is op zijn weblog te vinden) en met prof. Dr. Beatrice de Graaf (essay 'crises'). Door hun betrokkenheid hebben ze mij gestimuleerd een beperkt onderzoek naar het verschil tussen beeldvorming en werkelijkheid verder vorm te geven. Ik was namelijk in een unieke positie te zien hoe dat gebeurd is: ik heb zelf de DFDR met mijn team in hangar 8 gevonden en ook het verarmde uranium. Er zijn op dit moment publicaties in ontwikkeling die de onjuiste berichtgeving en beeldvorming van destijds en die uit 2022 in de media (met name de drama serie Rampvlucht en de tekortschietende documentaire) in historisch perspectief zullen zetten. Historici kunnen in zijn algemeenheid wat feiten gerichter en met wat afstand in de emotie die de ramp nog steeds oproept, onderzoeken. Ik verwacht dat publicatie nog enige maanden op zich laat wachten, maar zorgvuldigheid kost tijd.

De meeste vragen lijken mij overigens al beantwoord door het rapport van de parlementaire enquête naar de Bijlmer ramp in 1999, maar, enkele Bijlmer speurders die het met de resultaten van die enquête niet eens waren, wensen toch meer informatie te hebben. Wellicht willen ze hun gelijk toch nog bewijzen, maar het lijkt er - mijns inziens - niet op om het verwerkingsproces van de Bijlmerbewoners te helpen verzachten: daarvoor zijn hun beweringen eigenlijk allang ontkracht en dat moeten de aanjagers van de motie Omtzigt zelf ook wel beseffen (3e rondje, vermeende doofpotten, mannen in witte pakken, de nooit gevonden CVR, eenzijdige kijk op de gebeurtenissen door een flinke confirmation bias die tot hun mantra en bedrijfsmodel zijn verworpen die resulteren in spannende boeken en emotie-tv).

Toch dient mijns inziens de mogelijke vrijgave van de dossiers (waarvan er nog vele vormen zijn buiten het nationale archief, bijvoorbeeld het persoonlijke dossier van de heer Wolleswinkel die in oktober overleed) een democratisch doel: een democratie functioneert het beste als men goed met overheidsinformatie wordt omgegaan ook al bestaat het risico van een verkeerde uitleg.

Misschien dat een gedeeltelijke vrijgave en her-uitleg van informatie op de belangrijkste punten nog kan helpen, maar ik ben bang dat de beeldvorming over de Bijlmerramp niet meer teruggedraaid kan worden, ook als alle informatie vrij zou komen. Er zullen waarschijnlijk altijd wel en paar vragen overblijven omdat de bewijsvoering niet rond te krijgen is.

Ik heb me het afgelopen jaar ingezet voor een publicatie door toonaangevende historici met 100% steun van Beatrice de Graaf: dat laat nog een aantal maanden op zich wachten, maar zal van een journalistiek hoogwaardig niveau zijn en het publiek waarheidsgetrouwer informeren dan de drama serie en documentaire rampvlucht van 2022 en de documentaire Murky Skies van Noam Pinchas. Aan beide documentaires heb ik meegewerkt om naar voren te brengen dat er concensieus door het onderzoeksteam gewerkt is, maar beide documentaires bleken niet evenwichtig en niet voldoende feiten getrouw.

We kunnen uiteraard al het mogelijke bespreken. In mijn eigen dossier (werkmap Pruis) in het Nationaal Archief zijn er mijns inziens, (afgezien van de persoonsgegevens bescherming) geen geheimen.

(Het onderzoekje in aanhangsel is ter inzage gegeven aan prof. Beatrice de Graaf en ingezien door de heer Wolleswinkel, en gecontroleerd door ir. H. Tigchelaar: graag vertrouwelijk behandelen).

Mijn telefoonnummer is xxxxx

Met vriendelijke groet, Henk Pruis